

เทศน์เช้า วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ ตั้งใจฟังธรรม ตั้งใจฟังธรรมเพราะเราแสวงหาสัจธรรม เวลาคนเขาทำอะไรไถนาเขาต้องการแสงแดด เพราะแสงแดดของเขาทำให้พืชพรรณธัญญาหารเจริญงอกงามขึ้นมา เวลาเก็บเกี่ยวแล้วเขาจะตากแดดเพื่อไล่ความชื้น เพื่อให้ได้ราคาของเขา นี่เขาต้องการแสงแดดของเขาเพื่อการกสิกรรมของเขา

ไอนี้ก็เหมือนกัน หัวใจของเราๆ ใจ ถ้าหัวใจของเรา สัจธรรมๆ อยู่บ้านของเราพ่อแม่สั่งสอนขึ้นมาถือว่าพ่อแม่เิด เวลาไปวัดไปวาเห็นครูบาอาจารย์ท่านเทศนาว่า การ เทศนาว่า การเทศน์ก็คือสั่งสอนนั่นนะ สั่งสอน สั่งสอนที่ไหน สั่งสอนความเป็นมนุษย์นี้ใจ

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนถึงอะไร สอนถึงสัจธรรมในหัวใจของเราใจ เวลาย้อนกลับมาที่เรา เวลาเราเกิดเป็นมนุษย์นะ ความเป็นมนุษย์ เกิดมาชีวิตนี้ลุ่มๆ ดอนๆ ชีวิตนี้ต้องปากกัดตีนถีบเพื่อดำรงชีวิตๆ ใจ

หัวใจก็เหมือนกัน ฟังธรรมๆ ก็เพื่อหัวใจดวงนี้ใจ ทำตามหน้าที่ของตนๆ เห็นไหม เราเกิดเป็นมนุษย์ เราก็คงต้องมีหน้าที่การงานของเรา เราอยู่ในครอบครัวของเรา อยู่ในบ้านของเรา เราก็คงเป็นลูกมีพ่อแม่ ถ้าใครมีครอบครัวก็มีลูกมีหลานของเรา เราต้องอบรมสั่งสอน เราต้องมีมารยาท เราต้องมีความรับผิดชอบ

เวลามนุษย์ที่ดี มนุษย์ที่ดีเห็นภัยในวัฏสงสาร มนุษย์มาบวชพระ มาบวชเป็นพระ ทำหน้าที่ของพระ มันเป็นที่ของพระใจ ถ้าหน้าที่ของพระ เข้าออกบิณฑบาตเลี้ยงชีพ แล้วถึงเวลาทำกตกิจเสร็จแล้วเข้าสู่คูหา เข้าสู่เรือนว่าง เข้าสู่กุฏิที่พักอาศัยของตนเพื่อค้นคว้า เพื่อทำความเป็นจริงในใจของตนขึ้นมาให้ปรากฏขึ้นมา ความเป็นจริงในใจของตนใจ ความเป็นจริงในใจของตนเห็นไหม

เวลาบวชเรียนขึ้นมาแล้ว เวลาพระในสมัยพุทธกาล ผู้ที่มีคุณธรรมในหัวใจ ทำประโยชน์เพื่อศาสนา เพราะศาสนานี้เราได้คุณธรรมมาเพราะอะไร เพราะได้ฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะได้การชี้แนะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันระลึกถึงบุญถึงคุณของพระพุทธศาสนา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัยของเรา พระพุทธคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครัสรู้ธรรม พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรมขึ้นมา เป็นพระสงฆ์ขึ้นมา เป็นแก้วสารพัดนึกของเรา

เราเกิดเป็นมนุษย์ เรามีสิทธิเสรีภาพในการจะนับถือมีความเชื่อในลัทธิศาสนาใด แต่ถ้ามีด้วยสติด้วยปัญญาของเรา เรานับถือในศาสนาพุทธ พระพุทธศาสนาสอนอะไร สอนให้การมีน้ำใจต่อกัน ให้การเสียสละกัน

กรรมเก่า กรรมใหม่ มันจะมีความสมปรารถนาไปทั้งหมดมันเป็นไปไม่ได้หรอก เพราะมีกรรมเก่า กรรมใหม่ไง เวลากรรมเก่าๆ เราทำสิ่งใดไว้ นี่ทำสิ่งใดไว้ เวลากรรมมันให้ผลๆ ถ้ากรรมมันให้ผล เวลาทำคุณงามความดีขึ้นมา เวลากรรมมันให้ผล เห็นไหม คนเขาไม่ต้องการซื้อลอตเตอรี่เลย มีคนมาขยัดเขียดให้ เวลาเขาซื้อ เขาถูกรางวัลที่หนึ่ง นี่มันอำนาจวาสนาของเขา ฮ่องคนที่มีอำนาจวาสนาถึงเวลาแล้วมันเป็นของมันตามนั้นไง

ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว พระพุทธศาสนาสอนอย่างนั้นะ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เราทำคุณงามความดีของเรา มันจะมากมันจะน้อย มันมีน้ำใจ คนทุกข์คนจนของเรา เรามีน้ำใจต่อเขา อนุโมทนาทานไปกับเขา คุณงามความดี เราปรารถนาคุณงามความดี ถ้ามีแต่คนดีๆ สังคมจะร่มเย็นเป็นสุข เราก็ร่มเย็นเป็นสุขไปด้วยไง

มีแต่คนร้าย มีแต่คนเอารัดเอาเปรียบ มีแต่คนขูดรีด เราอยู่ในสังคมนั้นเราก็มีความทุกข์ความยากไปกับเขา เห็นไหม เราปรารถนาอะไร เราปรารถนาที่สังคมที่ดี เราปรารถนาที่พึ่งอาศัยที่ดีไง ถ้าเราปรารถนาสิ่งนั้น สิ่งที่ดี สภากรรม เวลาเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ สหชาติ สหชาติ เกิดร่วมกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเกิดร่วม เกิดขึ้นมามันมีอำนาจวาสนา เพราะผู้มีศีลมีธรรม ฝนตกต้องตามฤดูกาล

ในสมัยพุทธกาลนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรมไป ไปบางเมืองเกิดภัยพิบัติ ไปบางเมืองเกิดโรคระบาด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้พระสาวกมนต์ ให้พระบรรเทาทุกข์ของเขาๆ นี่ไง เวลาความทุกข์ทางโลกๆ ความทุกข์จนตรอกจนไม่มีทางไป

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อนาคตังสญาณ แต่มันเป็นเวรเป็นกรรมของใคร ถ้าเป็นเวรเป็นกรรมของใคร มันพึ่งพาอาศัยกัน มันช่วยเหลือเกื้องานกันได้ในเรื่องของโลก ถ้าเราเห็นภัยในวิภูตสังสาร เรื่องของโลกมันต้องปากกัดตีนถีบอย่างนั้น

เวลามาบวชเป็นพระ มาบวชเป็นพระ พระสืวลีเป็นผู้ที่มีลาภมากที่สุด เพราะอะไร เพราะท่านทำของท่านมา เวลาท่านทำของท่านมา ท่านมาบวชเป็นพระ ผู้ที่มีอำนาจวาสนาบารมีของเขา นี่บารมีธรรมๆ เวลาถึงที่สุดแห่งทุกข์ของเขา เขามีคนช่วยเหลือเกื้องานเขา เวลาเราบวชเป็นพระ เรามีแต่ความทุกข์ความยาก เรามีแต่ความขาดแคลน ความขาดแคลน ขาดแคลนเพราะอะไร เพราะเราไม่ได้ทำของเราไป

ถ้าเราทำของเราไป เวลาเราออกวิเวก ออกธุดงค์ของเราไป มันเป็นการวัดบารมีทั้งนั้นนะ ถ้าเป็นจริงเป็นจังของเรา ถ้าหัวใจของเรา เรามาทำไม เรามาเพื่อวัดกิเลสของเราไป เรามาเพื่อค้นคว้าหาหัวใจของเราไป ถ้าหัวใจของเรา หัวใจที่มันคิดคั่นในหัวใจนี้ ในใจเรามันคิดมันคั่น เรามาเพื่อกำจัดสิ่งนี้ ถ้ากำจัดสิ่งนี้ แล้วเราจะไปรับรู้สิ่งภายนอกมากน้อยแค่ไหน สิ่งภายนอกที่ว่าเราทุกข์เราจน เราทุกข์เรายาก

เราทุกข์เรายากมันเรื่องภายนอก ถ้าเป็นเรื่องในใจเรา เราแสวงหาอย่างไรไป เรามาในที่สงัดในที่วิเวก เราต้องการให้หัวใจของเราไม่มีโลกธรรม ๘ รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร มันบีบบี้สี่ไฟเรา เราพยายามหลบหลีกของเรา เข้าป่าเข้าเขาไป มีแต่ต้นไม้ใบหญ้า มีแต่สิ่งที่สงบสงัด เราแสวงหาสิ่งนี้ เราต้องการสิ่งนี้ เรามาเพื่อสิ่งนี้ เราไม่ได้มาเพื่อความอยู่สุขอยู่สบาย ถ้าเราอยากอยู่สุขอยู่สบาย เราอยู่วัดอยู่ป่า อยู่ที่คนอุปัฏฐากอุปถัมภ์เยอะเยอะไป เราอดสำหรับทั้งสิ่งนั้นมาๆ

เวลาครูบาอาจารย์ท่านออกปฏิบัติของท่าน ท่านแสวงหาของท่านๆ เห็นไหม กายวิเวก จิตวิเวก เราต้องการแสวงหาสิ่งนั้น ถ้ามีสติมีปัญญา ถ้ามีธรรมอย่างนี้ มันมีปัญญาอย่างนี้ มันทำทัตถกิเลส ถ้าทำทัตถกิเลส มันก็ไม่บีบบี้สี่ไฟจนเกินไป

เรามา เราเห็นคุณค่าไป คนที่มีปัญญาๆ ความดีอันละเอียด ความดีจากภายใน ถ้าความดีจากภายในก็ความรู้สึกนึกคิดของเรานี้แหละ ถ้าความรู้สึกนึกคิดของเรา มนุษย์เป็นสัตว์ประหลาดคิดอย่างหนึ่ง พุคอีกอย่างหนึ่ง ทำอย่างหนึ่ง เราทำอย่างไรละ

เพราะเรามีศรัทธามีความเชื่อ เราจะออกธุดงค์ ออกธุดงค์ด้วยการแสวงหา ด้วยการกระทำ ด้วยความเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนา ในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เวลาตั้งใจ ตั้งเป้าหมายแล้วก็ มาเพื่อเหตุนี้ มาเพื่อจะประพฤติปฏิบัติ มาเพื่อจะค้นคว้าสังขารมโนใจของตน

แต่เวลามาแล้วทำไมมันคิดอย่างนี้ล่ะ เวลาแล้วทำไมมันทุกข์มันยากอย่างนี้ล่ะ เวลา มาแล้วทำไมไม่มีใครส่งเสริมใจ เราทำคุณงามความดีต้องมีคนส่งเสริมสิ ต้องมีทั้งคนมา อุปัฏฐากอุปถัมภ์ในป่าในเขา แล้วใครจะมา มันมาได้หรือ เขาไม่มา เขาอยู่ในบ้านในเมือง ของเขา เราอยากอยู่สุขอยู่สบาย เราก็เข้าบ้านเข้าเมืองไป เราก็ได้อย่างนั้น

เราหนีเขามาเอง เราออกมาเอง เราออกมาเองแล้วมาคิดน้อยอกน้อยใจทำไม ถ้ามันคิด น้อยใจ ก็เรามาหามันนี้ไง เวลามันโผล่หน้ามา คูสิ พระที่เขาก่อปฏิบัติ ไปฐิตะ ไปฐิตะเวลาออก ปฏิบัติ สามเณรน้อยสอน เวลาท่านจะสอน ร่างกายนี้เหมือนจอมปลวก ปิครูทั้ง ๕ รู เปิดรูหัวใจ นี้ไว้ คอยจับเหยี่ยวตัวนั้นๆ เหยี่ยวในหัวใจเรานี่ไง

นี่ก็เหมือนกัน เราออกธุดงค์ ออกประพฤติปฏิบัติขึ้นไป เวลามันคิดขึ้นมา มันโผล่ มาแล้ว เวลากิเลสมันโผล่มา ทำไมไปเชื่อมันล่ะ คูสิ ไปฐิตะๆ เวลาบอกว่าร่างกายนี้เหมือนจอม ปลวก มีรูอยู่ ๕ รู ตา หู จมูก ลิ้น กาย ปิครูทั้ง ๕ รู เราหลับตา แล้วเราพยายามเปิดรูไว้รูหนึ่ง รู หัวใจที่มันจะโผล่มา แล้วถ้าเหยี่ยวพวกนั้นโผล่มาก็จับ

นี่ก็เหมือนกัน เราเห็นภัยในวัฏสงสาร เราถึงมาบวชไป มาบวชเป็นอะไร บวชเป็นศากย บุตรพุทธชิโนรส บวชมานี้เป็นบุตรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บวชมาเพื่อจะค้นคว้า เพื่อหาสิ่งจะความจริงของเรา ถ้าบวชแล้วนี่บวชร่างกายเป็นสมมุติสังขัม พอสสมมุติสังขัม เวลา ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราจะบวชหัวใจของเรา บวชหัวใจด้วยศีล ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญา

ถ้าปัญญามันเกิดขึ้นมา มันจะแก้ไขจิตใจของเรา เวลามันน้อยเนื้อต่ำใจ เวลามันมีความรู้สึก นึกคิดอย่างไร ถ้ามีสติปัญญาเท่าทัน เห็นไหม มันจับได้ ถ้ามันจับของมันได้ มันจับของมันได้ มันมีความละเอียด ถ้าคนมีสติปัญญามันคิดอะไรไม่ได้หรือ มันอาย อู้อู! ทำไมเราคิดได้ขนาดนี้ เนาะ ทำไมเราคิดแต่เรื่องสิ่งที่ไม่ดีเลย

แต่เวลาทบทวนสติปัญญา ทรงจำธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็คิดเรื่อง นั้นนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน สอนถึงคนเรามาทำทั้งดีทั้งชั่วมา ทุกคนมันมีแต่

ทำดีทำชั่วมาทั้งนั้นนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน เวลาไป จะไปกบิลพัสดุ์ จะไปเพื่อจะทิ้งร่างกายนี้ ลาวัญญะ เวลาไปถึงลำธาร “อานนท์ เรากระหายน้ำเหลือเกิน เรากระหายน้ำเหลือเกิน”

พระอานนท์ ด้วยความเคารพบูชาฯ ไปเห็นน้ำขุ่น ไม่อยากจะดื่กละเลยละ นิมนต์ว่า “เสด็จไปข้างหน้าเถิด ข้างหน้านั้นจะมีลำธารที่ใส ไปดื่มเอาข้างหน้า”

“อานนท์ เรากระหายเหลือเกิน เรากระหายเหลือเกิน”

พระอานนท์จำใจต้องไปดื่กละ

เห็นไหม พระอรุณงค์เขามีอะไร เขามีบาตร เขาไม่มีภาชนะอย่างอื่นหรือ เอาบาตรนั้นดื่กละ น้ำ พอจะดื่กละ มันใสเฉพาะที่ตรงดื่กละนั้นนะ พระอานนท์ทิ้งมากเลย มาเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “สิ่งที่ไม่เคยมีไม่เคยเป็น เป็นแล้วพระเจ้าคะ น้ำขุ่น ข้าพเจ้ามีความทุกข์ใจทั้งนั้นนะ แต่เวลาจะดื่กละ ด้วยอำนาจวาสนาบารมี ใสเฉพาะตรงที่ดื่กละนั้นนะ”

“อานนท์ มันเป็นเช่นนั้นเอง มันมีเวรมีกรรม” แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วท่านอธิบายว่ากรรมอะไรที่มันเกิดขึ้นตรงนั้น ท่านเคยเป็นพ่อค้าโคต่างสมัยที่เป็นพระโพธิสัตว์ไป แล้วด้วยความผูกพัน ด้วยความรักวัว เกวียนไปค้าขายไซ้ไหม มันผ่านไป แล้วเป็นเกวียนลำเลียงลำดับต่อมา น้ำขุ่นไป ไม่อยากให้วัวมันกิน ก็ดื่กละไว้ อยากให้ไปกินข้างหน้าเหมือนกัน เหมือนกันเลย

เราจะบอกว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เศษของกรรมๆ แต่ถึงที่สุดแล้ว หัวใจ พระอานนท์ตื่นตื่น สิ่งที่ไม่เคยมีไม่เคยเป็น น้ำขุ่นๆ มันใสเฉพาะตรงที่ดื่กละนั้นนะ คุณติ เวลาผู้ที่มีคุณธรรมเทวดาคู่คุ้มครองนะ ถ้าเทวดาคู่คุ้มครอง เทวดาเขาดูแล เขาเนรมิตให้ทั้งนั้นนะถ้าทำได้ ใ้พวกเรามันพวก ๑๘ มงกุฎไป โม่ไปเรื่อย ไม่เป็นจริงก็ให้มันเป็นจริง

ถ้ามันเป็นจริงของมัน มันเป็นเรื่องจริง ๆ โดยข้อเท็จจริงนั้น แล้วเป็นข้อเท็จจริงนั้น มันเป็นเรื่องนั้นเอง อานนท์ มันเป็นเรื่องนั้นเอง มันเป็นเรื่องปกติธรรมดา เป็นเรื่องปกติธรรมดาของผู้ที่มีอำนาจวาสนา เป็นเรื่องปกติธรรมดาของคนที่มีคุณธรรม

แต่มันเป็นเรื่องกิเลสค้นหาความทะยานอยากของ ๑๘ มงกุฏ พยายามจะเลียนแบบ จะสร้างภาพ มันไม่เป็นความจริงขึ้นมาหรอก แล้วถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมาแล้วนะ มันก็เป็นเรื่องปกติธรรมดา ท่านไม่ตื่นเต้น ท่านไม่หวั่นไหวไปกับเรื่องสิ่งนั้นเลย ไอ้ของเรามันไม่มีอย่างนั้น แล้วจะทำให้เหมือน พอทำให้เหมือน ประสบความสำเร็จ ทำได้ พอทำได้ขึ้นมา มันเป็นการสร้างภาพทั้งนั้นเลย นี่พูดถึงว่าถ้า ๑๘ มงกุฏนะ ทำให้เหมือนแล้วมันได้อะไรละ

แต่เวลาจริงๆ แล้วเขาแก้ที่กิเลส นั่น แก้ที่กิเลส นั่น คุณ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่หวั่นไหวใดๆ ทั้งสิ้น เหมือนช่างศึกที่เข้าสู่สงคราม ไม่หวั่นไหวกับอาวุธของข้าศึกทั้งสิ้น นี่หัวใจที่มันฝึกคิดแล้ว หัวใจที่ฝึกคิดแล้วใช้ใหม่ เราก็มาฝึกตรงนี้

เราเป็นชาวพุทธนะ เวลาเราเป็นชาวพุทธ เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนา สอนความจริง ธรรมะ สัจธรรมๆ เวลาโลกมันเป็นไป เวลาว่าศาสนาเสื่อมๆ เสื่อมเพราะมันเป็นศาสนบุคคล บุคคลหัวโต้นนั้นทำตัวไม่ดีมันก็เฉพาะบุคคลหัวโต้นนั้น มันไม่ได้เกี่ยวกับเรื่องธรรมะ ถ้าเรื่องธรรมะ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้หรืออริยสัจอันนั้น อริยสัจอันนั้นมันเป็นความจริงอยู่อย่างนั้น แล้วอริยสัจนั้นมันเป็นสิทธิของเราไง สิทธิหัวใจเราที่เราจะแสวงหาไง

ถ้าสิ่งนั้น ถ้าหัวโต้นเป็นอย่างนั้นมันก็เรื่องของหัวโต้นของบุคคลคนนั้น มันก็เป็นเวรเป็นกรรมของคนคนนั้น มันทำให้สังขารเคลื่อนไหวไปไหน ถ้าสังขารไม่เคลื่อนไหวไปไหน ที่เราจะแสวงหากันอยู่นี้ เรามีการกระทำอยู่นี้ แล้วสังขารมันอยู่ไหน

ศึกษาพระไตรปิฎกมาก็เป็นธรรมะขององค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงจำธรรมวินัยพระที่มาบวชๆ บวชทรงจำธรรมวินัยศึกษาไว้ ศึกษาได้ประโยค ๘ ประโยค ๑๐ ประโยคก็ท่องจำกันไว้ ท่องจำไว้เป็นนกแก้วนกขุนทองไง

ถ่านกแก้วนกขุนทอง มันเป็นนก มันไม่ใช่คน เวลาเราเป็นคนๆ คนนะ หน้าทีของคนหน้าทีของเรา เราศึกษา ศึกษาเพื่อประพฤติปฏิบัติศึกษา ศึกษา มา สาธุ พุทธพจน์ พุทธพจน์ เป็นขององค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศิล สมาธิ ปัญญาขึ้นมา เราก็อยากให้เกิดขึ้นมาเป็นความจริงของเรา ถ้าเป็นสมาธิขึ้นมา มันก็เป็นความสุขความสงบระงับในใจ มันมั่นคงในศาสนา

พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ถ้าผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานแล้วแสวงหา ฝึกหัดใช้ปัญญา มันเกิดวิปัสสนาญาณ เห็นไหม อันนั้นจะเกิดขึ้นกับหัวใจดวงนั้นใจ หัวใจดวงที่แสวงหาอยู่นี้ ถ้ามันไม่เกิดการกระทำอย่างนั้น มันไม่เกิดกับเรา มันก็เป็นความจำทั้งนั้นนะ

ทรงจำธรรมวินัยๆ ทรงจำไว้ทำไม ทรงจำไว้ประพฤติกปฏิบัติ เวลาประพฤติกปฏิบัติขึ้นมา เป็นความจริงของเราขึ้นมา เห็นไหม หน้าทีของพระ งานของพระ พองานของพระขึ้นมา ถ้างานของผู้ที่ตื่นคั่นเป็นความจริงขึ้นมา ถ้าเป็นความจริงขึ้นมาแล้วนะ เป็นธรรมทายาท เป็นธรรมทายาทนะ

ของที่เราอยู่กับใจ เวลาครูบาอาจารย์ท่านประพฤติกปฏิบัติมาล้มลุกคลุกคลานนะ หลวงตาพูดเป็นประจำ ๘ ปี ใครไม่เห็นเราอยู่ในป่ามันทุกข์ยากแค่นี้หนอรอก อذنอนผ่อนอาหารจนจะเป็นจะตาย คำว่า “จะเป็นจะตาย” เพราะมันจะเอากิเลสให้อยู่ใจ มันจะเอาชนะตนให้ได้ใจ

นี่ใจ เวลาที่ว่ามันคิดขึ้นมาในหัวใจ แค่มันโผล่มาเท่านั้นนะ เรายังไม่รู้จักมันเลย ถ้ามันโผล่มาแล้วเราใช้สติปัญญารักษาของเราจนเป็นสัมมาสมาธิคือตั้งมั่น ตั้งมั่นคือมันโผล่ขึ้นมาไม่ได้ ถ้ามันโผล่ไม่ได้ มันก็ทำสมาธิไม่ได้หรือ ทำสมาธิ เต็มมันก็ทำให้คลอนแคลนอยู่ตลอดเวลา ลังเลสงสัย มีแต่ความวิตกกังวลไปตลอดเลย มันก็วูบๆ วาบๆ อยู่อย่างนั้นนะ เราก็ฝึกหัดของเราจนชำนาญในวสี ชำนาญในวสี ชำนาญในการกระทำใจ

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุใจ มีสติมีปัญญาใช้คำบริการของเราใจ เวลามันเข้าสู่สงบระงับตามความเป็นจริงอันนั้นด้วยเหตุอันนั้น ด้วยเหตุอันนั้น ด้วยจิตที่มันก่อเหตุอันนั้น มันมีความรู้สึกอันนั้น ถ้าความรู้สึกอันนั้น ถ้ามันสงบระงับเข้ามา นี่สัมมาสมาธิ ถ้าสัมมาสมาธิ ถ้ามันมีสติปัญญาขึ้นมา เราศึกษาค้นคว้าของเรา มันจะเกิดภาวนามยปัญญาใจ ถ้าเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมา นี่ใจ ศิกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศิกษามาเป็นแนวทาง เวลาทำจริงๆ เราเป็นคนทำๆ

ถ้าธรรมเกิดขึ้นมา ธรรมเกิดขึ้นมา คุณิ พระสารีบุตรเวลาเป็นจริงขึ้นมา มันเป็นความจริงในใจของพระสารีบุตร สิ่งที่เป็นความจริงในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันก็อันเดียวกันทั้งนั้นนะ มันถึงที่สุดแห่งทุกข์แล้ว มันถึงสิ้นกระบวนการไปแล้วมันจะไปไหนต่อ ถ้ามันไปไหนต่อไม่ได้ แล้วอะไรละ มองคาก็รู้หมด ถ้าเป็นความจริงก็คือความจริง

แต่ถ้าของเราไปมองตาเรางนะ เอ๊ะ! เอ๊ะ! ถ้ามันยังไม่ถึงที่สุดมันอย่างนั้นนะ มันยังเอ๊ะๆ เพราะมันมีเรา มันมีความสงสัย มันไม่สิ้นสุด ถ้ามันสิ้นสุดแล้วอย่างไรก็ไม่มีความกลัวอย่างไรรู้ ไม่มี ถ้าความไม่มี ไม่มีในอะไร ไม่มีในใจดวงนั้นไง ถ้าเป็นจริงมันต้องเป็นจริงอย่างนี้ ถ้าเป็นอย่างนี้ นี่ไง งานของพระ

ตามหน้าที่นะ เราเกิดเป็นมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิต สิ่งมีชีวิต สัตว์มันต้องแสวงหาอาหารเพื่อดำรงชีพของมัน เราเกิดเป็นมนุษย์ หน้าที่ของมนุษย์ไง ถ้ามนุษย์เกิดมาแล้วมันมีศีลมีธรรม มีพ่อแม่ มีแม่ เรามีปู่ย่าตายาย เรามีเชื้อสายของเรา มา นี่สายบุญสายกรรม มันจะภพชาติไหนก็แล้วแต่ มันจะมีสิ่งใดมา แต่ปัจจุบันนี้มันก็เป็นสายบุญสายกรรมของเรา ถ้าสายบุญสายกรรมของเรา เรา มีเมตตาของเรา เรามีสติปัญญาของเรา เรามีมารยาทสังคม บำรุงรักษาเพื่อความความมั่นคง นี่ทางโลก ทางโลกด้วยสติด้วยปัญญา ชาติตระกูลมันจะได้สืบต่อไป

แล้วนี่เหมือนกัน เวลามาบวชเป็นพระๆ ธรรมทายาท เราเป็นศากยบุตรพุทธชินโรส เราเป็นบุตรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงธรรมทรงวินัย พระของเราทรงธรรมทรงวินัย เราศึกษาของเราไว้เราทำของเราไว้เพื่อประโยชน์กับเราไว้

ฟังธรรมๆ เพื่อเหตุนี้ ตอกย้าขึ้นมา แล้วพยายามชวนขวยทำขึ้นมาให้เป็นสมบัติของเรา เป็นอริยทรัพย์ ทรัพย์ภายในๆ ทรัพย์ภายในก็คือปัญญาไง เราอยากให้คุณใจทุกคน เราอยากฉลาด อยากเท่าทันคนทั้งหมดเลย นี่ทรัพย์ภายใน แล้วมันมีสติมีปัญญาที่มันมั่นคง สติปัญญาเท่าทันตัวเอง แล้วใครจะมาหลอก เราเองรู้เท่าหมดแล้วใครจะหลอกเรา ใอันนี้มันหลงไหล โลก เป็นเหยื่อเขาทั้งนั้นนะ แต่ถ้ามันเท่าทันแล้วมันจบเลย ถ้ามีสติปัญญาแบบนี้มันจะเป็นประโยชน์กับชีวิตนี้ไง

ฟังธรรม ฟังธรรมเพื่อให้หัวใจเรามั่นคง ให้หัวใจเราอบอุ่น ให้หัวใจเราไม่ใช่หัวเหว่นะ เรามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งนะ เรามีศัสตรา เรามีพุทธะในกลางหัวใจ มันเหงาที่ไหน มันไปหัวตรงไหน มันไปตื่นตื่นอะไร เกิดดับทั้งนั้นนะ แต่หัวใจจริงๆ อันนี้สิ เราดูแล อันนี้ มันอบอุ่น มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นแก้วสารพัดนึก เป็นสมบัติกลางหัวใจนี้ เอวัง